

НДЦ "ДЕМОС"

Садова У.Я., Бідак В.Я.

УКРАЇНЬСЬКА ГЕОГРАФІЧНА НАУКА: ВІД ІСТОРИЧНИХ ДЖЕРЕЛ ДО СУЧАСНОСТІ

За результатами роботи круглого столу до 110-річниці з дня народження професора Опанаса Ващенка - Львів, 13 грудня 2018р.

У грудні 2018 року українська географічна наукова спільнота та її загалом культурологічна громадськість міста Львова, а також відомі вчені Києва, Харкова, Одеси, Тернополя, Чернівців, Умані, Черкас, Рівного, інших регіонів України відзначали 110 річницю від дня народження визначного українського вченого—економіко-географа, картографа, почесного члена Українського географічного товариства, організатора й довголітнього керівника кафедри економічної географії Львівського національного університету імені Івана Франка, організатора Львівської школи економіко-географічної науки, доктора географічних наук, професора Опанаса (Афанасія) Трохимовича Ващенка (1908-1984). З цієї нагоди у стінах його рідного Львівського національного університету імені Івана Франка (географічний факультет) був організований Всеукраїнський науковий семінар «Суспільна географія: наукові традиції і сучасні виклики». Відрадно, що до роботи у його тематичних засіданнях було запрошено викладачів та студентів НУ «Львівська політехніка». Безпосередню участь взяли керівник НДЦ «ДЕМОС» д.е.н., проф. Садова У.Я., а також постійні учасники його заходів к.е.н., доц. Степура Т.М., к.е.н., н.сп. Бачинська М.В., к.е.н., ст. н.сп.Левицька О.О. та ін.

Засідання круглого столу проводилися у формі кількох секцій, зокрема, під рубриками «Професор Опанас Ващенко – людина, учений педагог»; «Теоретичні і прикладні проблеми суспільної географії»; «Проблеми демосоціально- і політико-географічних студій».

Розпочав роботу першого засідання колишній учень професора О.Ващенко, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Міжнародної премії імені Івана Франка, завідувач кафедри економічної і соціальної географії Університету доктор географічних наук, професор Олег Шаблій. Саме він, як господар урочистостей, виступив з блискучою промовою на тему «Професор Опанас Ващенко: внесок у теорію, методологію і методику суспільної географії». У вступному слові він, зокрема, підкреслив, що «...для нас адептів сучасної науки визначний учений-географ професор Опанас Ващенко став прикладом жертвовного служіння науці і науковому прогресу». Дуже цікавими стали для учасників дійства факти з життя українського ученого О.П.Ващенко. Адже він не тільки керував неповних 40 років кафедрою економічної і соціальної географії ЛНУ імені Івана Франка (1945-1984), а й був деканом географічного факультету цього освітнього закладу (1945-1950 рр.). Організаторська діяльність проф. О. Т. Ващенко була чинником становлення і розвитку географічної освіти і науки у Західному регіоні України у другій половині ХХ ст. Звичайно, за словами проф. Шаблія, це здійснювалося під жорстким ідеологічним пресингом на всю систему підготовки та виховання освітянських і наукових кадрів. Будучи вихідцем із сходу України, О. Ващенко вміло оминав ідеологічні бар'єри, вдумливо плекав і оберігав кадри із західних областей. Уважно стежив за розвитком національної географічної науки, постійно перебував на її передових теоретичних і методологічних позиціях. Його внесок у теорію науки безцінний. Особливо в теорію і методологію економічного районування, територіального комплексування, історію розвитку географії в Україні. У ході семінару проф. Шаблій зазначив, що наприкінці ХХ ст. - на початку ХХІ ст. географічна наука вступила у постмодерний період свого розвитку. Змінились її парадигми з фізіо- й антропоцентризму (що домінували ще донедавна та й подекуди панують до цього часу), на парадигми екологізму й ноосферизму. У зв'язку з цифровою революцією з'явилися нові об'єкти дослідження (і концептуальні, і віртуальні).

Серед учасників семінару була родина вченого (перш за усе, діти - Віталій Ващенко, Тетяна Коропецька), а також багато учнів проф. О. Ващенко. Доволі численною була когорта науковців з академічної сфери. Йдеться про представників Львівської школи регіоналістики, працівників ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» (д.е.н., проф. В.С. Кравців, д.геогр.н., проф. С.М Писаренко, д.е.н., проф. Л.Т. Шевчук, к.е.н., ст.н сп. В.Я. Бідак та ін.

З позиції сучасності особливо актуальною стала робота третьої секції, на якій були представлені такі доповіді як «Перспективи формування та реалізації Балто-Середземноморської геополітичної стратегії України» (Юрій Кисельов, Сергій Сонько (Умань), Олександра Вісьтак (Львів)),

«Урбаністична географія України в контексті світового дискурсу» (Костянтин Мезенцев (Київ)) та інші.

Окремо слід вказати на тему «Українська міграціологія в умовах глобальних і національних викликів ХХІ століття» (Уляна Садова, Роман Теслюк, Володимир Бідак (м.Львів)), з доповіддю по якій виступила керівник НДЦ «ДЕМОС» НУ «Львівська політехніка» д.е.н., проф. Уляна Садова. Окреслюючи основні проблеми розвитку понятійно-термінологічного й методичного апарату даної науки, порівнюючи стан міграційної ситуації в Україні й інших держав світу, вона детально зупинилася на міграційних ризиках, про які говорить світ, на питаннях методології обстежень міграційної активності населення, вказала на історичні постаті, котрі були й залишаються фундаментом українського міграційного наукового дискурсу. До речі, міграційна тематка звучала на семінарі у різних ракурсах. Привертає увагу робота молодих учених, зокрема дослідження Ігора Бараняка, Марії Бачинської «Міграційна привабливість України та Німеччини як фактор формування регіональних ринків праці».

За матеріалами семінару організатори випустили збірник наукових праць під назвою «Суспільна географія: наукові традиції і сучасні виклики». У ньому, окрім висвітлення традицій освоєння і вивчення наукової спадщини проф. О. Ващенко, подано статті теоретичного та прикладного характеру, з аналізом стану та перспектив розвитку суспільної географії, численні праці авторів різного демосоціального і політико-географічного спрямування.

За результатами роботи учасниками семінару були вироблені рекомендації, котрі стосуються реалізації інноваційних поглядів на місце суспільної географії та її сучасних тенденцій в системі географічних наук. Під час семінару працювала виставка наукових праць проф. О.Т. Ващенко, а також публікацій членів кафедри економічної і соціальної географії УНУ імені Івана Франка (1985-2018).

На завершення організатори дійства подякували родині Опанаса Трохимовича за участь у заході, усім присутнім за хороші доповіді, побажали творчих успіхів і добрих результатів у майбутньому.

